

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך לא, תש"מ

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

ובעל המאמר מגיב:

עלי להודות כי פה נגלה קצת חלוק דעות בין דר' נתן ובינינו והרבה נתוכחנו מדבר וכמדומני כי לא עלה בידינו לשכנע זה את זה . . .

בכרך ארבעה עשר של מילון בן־יהודה (בעריכת נ"ה טור־סיני, נדפס שלושים שנה לאחר מות אב"י) הובא הערך שְׁכָנַע ולידו שְׁכָנַע והשְׁתַּכְנַע במשמעיהם הנהוגים פיוס, בסימן סגול הפוך לצדם, היינו חידושים 'שחידשו אחרים'. העורך מעיר: [פעל שנגזר כבנין שפעל מן כנע]. ליד שְׁכָנַע צוין מראה מקום מ'השקפה' מי"א אייר אתתל"ט לחורבן.

המלה סִיָר הייתה נהוגה אז על יד תִּיָר. לבסוף גברה המלה תִּיָר.

משה גן־אור (קולומבוס, אוהיו, ארה"ב)

הערה על "עברית נוסח אמריקה"

דבריו של שלמה הרמתי במאמרו "עברית נוסח אמריקה" ("לשוננו לעם" רצ"ח, עמ' 211–220; רצ"ט, עמ' 250–256) אינם משקפים את מצבה של העברית שבפי יהודי אמריקה פיוס, אלא הם משקפים את העברית המצויה בכמה ספרי־לימוד בלבד — ספרים, שהיו נהוגים בכתב־הספר העבריים לפני עשרים שנה, אך אינם עוד בשימוש כלל.

פיוס מתחנך הציבור האמריקאי על ספרים חדשים, המושתתים על העברית הישראלית — אם במסגרת בתי־הפנסה, אם במסגרת תכניות הלימודים החדשות

באוניברסיטאות. המצב החדש הזה נובע מן העובדה, שמורי העברית בארה"ב הם בעיקרם שליחים מישראל או ישראלים שהיגרו לאמריקה, או ילידי ארה"ב, שקיבלו את השכלתם העברית בישראל או מפי ישראלים. מכאן, שניפרת היטב בלימודי העברית באמריקה השפעתה המכרעת של העברית הרוחת בארץ.

מאז ומעולם מנסים מנחילי הלשון, הן בארץ הן בחו"ל, לחדש מלים עבריות, שתמלאנה את מקומן של המלים הלועזיות השגורות על פינו. תופעה זו של חידוש מלים אינה אופיינית ל"עברית נוסח אמריקה" וְדוּקא, אלא היא אופיינית להחייאת העברית בכלל, ובעקבותיה התעשר אוצר המלים העברי ונתרפו בו המלים הנרדפות. נכון, שבאופן כללי נוטים המורים האמריקניים להתנגד התנגדות מוחלטת לשימוש במלים לועזיות, והסיבה לכך פשוטה: הם מבקשים לשמור על טוהר השפה, מקוריותה וחיוניותה, וילדעתם השימוש במלים לועזיות סותר מטרה זו. זאת ועוד: התלמיד האמריקני כבר מבין את המלים האנגליות, המרובות כל-כך בעברית המודרנית, והוא שואף להחליפן במלים עבריות — שמא יחשדו בו, שאינו יודע עברית!

גם בין מתקני הלשון בארץ יש המבקשים לעקור כל מלה לועזית מן הלשון. אולם, שלא כבארה"ב, הציבור בארץ פועל כגורם בררני וממתן ומסרב לקלוט חידושים הנראים לו מוזרים ובלתי-נחוצים. משום כך נדחו, למשל, ההצעות שלהלן:

(א) חזקול, רחקור, תבטת — טלויזיה,

(ב) רחקול, שחרחוק — טלפון¹,

(ג) תחכמונאי — אקדמאי.

נמצא, שלא כל חידוש רצוי, ועצם קיומה של מלה נרדפת אינו תמיד מעשיר את הלשון².

אשר לטעויות של אמריקאים דוברי-עברית, הרי הן נובעות, אם לא מחוסר ידיעת הלשון ("יש לי צינה"), הרי משאיפתם העזה להידמות לדוברי העברית בישראל. התוצאה היא, שהם מסגלים לעצמם גם את השיבושים הנשמעים בארץ, ואלה אינם מעטים, כידוע. אין להתפלא אפוא, שגם בארה"ב אפשר לשמוע התבטאויות מעין אלה: "... בטח, הנה מסעדה טובה" ו"כמה זמן לוקחת הנסיעה לשדה-התעופה?"

---

1. על הטלפון והשחרחוק ר' ש' בהט, למה ומדוע?, הוצאת א'

רובינשטיין, ירושלים, ע' 158.

2. לפעמים מגיעים הדברים לידי גיחוך: למלה feedback מצאתי

ארבע מלים נרדפות: הָשֵׁב, מְשׁוּב, תְּגוּבַת־הַדָּ, הַיּוֹן חוֹזֵר.

תיקונים לקונטרס "הלשון הירושלמית"

הקוראה מרת רות סטנר מבקשת לתקן את מראה המקום בהערה 19

בעמ' טז. צ"ל במלכים ב' יח 26.

מר חיים נָקָר מבקש לתקן את שנת הולדתו של יעקב רבינוביץ בהערה

43, עמ' לה. צ"ל תרל"ו.

ר"ס